

soudů bursovních jak v ohledu osobním, tak i věcném a ve věcech přesahujících tyto meze nepřipouští jednání před soudy bursovními, a že při cizozemských soudech bursovních odpadají též záruky, jež stanovil zákon co do působnosti tuzemských soudů bursovních, nutno připomenouti jednak, že v republice Rakouské platí pro bursovní soudy tatáž ustanovení zákonná, jako zde, jednak že nebyly vysloveny a nevzešly žádné pochybnosti o příslušnosti rozhodčího soudu vídeňské bursy pro zboží ani po stránce osobní ani po stránce věcné, naopak že k rozsudku tohoto rozhodčího soudu ze dne 28. března 1919 1075/19 vyplývá, že podmínky pro jeho příslušnost jsou dány.

Rozhodnutí nejvyššího soudu ze dne 20. ledna 1920. R-I 23/20.

- r.

Ochrany nařízení vlády ze dne 24. dubna 1919 čís. 223, sb. zák. a nař. účastní jsou zaměstnanci nižšího druhu.

Majitel továrny A přijal inženýra B do své továrny za zástupce ředitele, ustanoviv mu mimo plat též byt jako další část služebních požitků a stanoviv, že oběma stranám volna jest tříměsíční výpověď na 1. neb 15. kteréhokoliv měsíce.

Dopisem ze dne 16. června 1919 oznámil A žalovanému B z tohoto poměru tříměsíční výpověď, dle níž měl B dnem 30. září 1919 ze služeb žalobcových vystoupiti.

Dopisem ze dne 28. září 1919 odpověděl B žalobci A, že výpovědi vzhledem k nařízení vlády ze dne 24. dubna 1919, čís. 223 sb. zák. a nař. na vědomí vzíti nemůže.

Žalobou ze dne 14. října 1919 žaloval A inženýra B o vyklizení bytu uváděje, že odpověď žalovaného ze dne 28. září 1919 na výpověď ze dne 16. června 1919 jest opožděna, poněvadž se stala až po třech měsících, a že žalovaný kromě toho výpověď mlčky již tím přijal, že hned po výpovědi žalobci služby konati přestal, a že nařízení ze dne 24. dubna 1919 týká se jen pracovních smluv zaměstnanců nižší kategorie, kdežto se žalovaným uzavřena byla služební smlouva a žalovaný jest úředníkem vyšší kategorie, na kteréhož se dovolané vládní nařízení nevztahuje a ho užití nelze.

Žalovaný vznesl vůči žalobě námitku nepřipustnosti pořadu práva, které okresní soud v Hořovicích usnesením ze dne 1. listopadu 1919, č. j. C 149/19/3 vyhověl, a žalobu zamítl. Důvody: Nařízením vlády republiky ze dne 24. dubna 1919 bylo stanoveno, že každá výpověď z pracovní smlouvy, kde zaměstnanci

poskytnut byl na místě mzdy nebo její části bezplatný byt, má-li býti proti zaměstnanci účinnou, vyžaduje svolení soudu po předchozím nesporném řízení, aniž by nařízení toto rozlišovalo různé kategorie zaměstnanců vyššího nebo nižšího stupně, a jest tudy nepochybně, že v přítomném případě, kde jde o podnik podléhající živnostenskému řádu, jest služební poměr žalovaného posouditi ve smyslu zákona o obchodních pomocnících ze dne 16. ledna 1910, čís. 20 ř. z., a že i na tento poměr ustanovení citovaného nařízení se vztahují. Při tom nepadá nijak na váhu, že nařízení toto v § 1 uvádí jen demonstrativně některé nižší kategorie zaměstnanců, které nejčastěji v úhradu služby nebo mzdy požívají bezplatného bytu, ježto se i nedá myslet, že by vláda vydávajíc v základě zmocnění dle zákona ze dne 24. července 1917, čís. 307 ř. z., po dobu mimořádných, válkou vyvolaných, poměrů k úlevě bytové nouze potřebné opatření, právě zaměstnance vyšší kategorie z této ochrany vylučovala, když i nařízením ministerstev spravedlnosti a pro sociální péči ze dne 17. prosince 1918, čís. 83, a ze dne 9. února 1919, čís. 62 sb. zák. a nař., k ochraně nájemců vydanými každý nájemník proti bezdůvodné výpovědi se strany pronajímatele ochrany soudní požívá. Mimo soudní výpovědi z takových služebních nebo pracovních poměrů dané bez svolení soudu jsou neplatné, také i v tomto případě výpověď žalobcem žalovanému daná neměla právního účinku, nehledě ani k tomu, že nebyla dána ani v termínu stěhovacím, a ježto svolení příslušného soudu k výpovědi lze za platnosti citovaného nařízení dosíci jen po předchozím řízení nesporném, jest každé sporné jednání o takové výpovědi vyloučeno, a slušelo proto námitce žalovaného místa dáti a žalobu z moci úřední odmítnouti.

Stížnosti žalovaného zemský soud civilní v Praze jako soud rekursní vyhověl, námitku nepřislušnosti práva zamítl a soudu první stolice uložil, aby o žalobě této dále jednal, a to z těchto důvodů:

Dospěl-li soud první stolice — a to plným právem — k tomu, že služební poměr žalovaného dlužno posuzovati podle zákona o obchodních pomocnících ze dne 16. ledna 1910 čís. 20. ř. z., pak zcela neodůvodněně používá předpisů nař. vlády ze dne 24. dubna 1919 čís. 223 sb. zák. a nař., podle kterého jsou ochrany tímto nařízením poskytované účastni pouze zřizenci, jichž pracovní (tedy nikoliv »služební«) poměr charakterisován jest pracovní smlouvou a mzdou. (Srov. § 1. cit. nař. »domovník, vrátný, topič, kočí atd.«). Tomu nasvědčuje rozlišování zákon-

dávčovo mezi poměrem pracovním a poměrem služebním (srov. § 1151. obč. zák., § 6. zákona o obchodních pomocnících ze dne 16. ledna 1910 čís. 20. ř. z., § 4. zákona o úřednících velkostatků ze dne 13. ledna 1914 čís. 9 ř. z.) a s hlediska předpisů § 6. obč. zák. také výpočet §u 1. cit. nař., do něhož mezi zaměstnance kategorie pracovní mzdou odměňované zaměstnanci kategorie služební nejsou pojati. Požívají zaměstnanci služebních kategorií zajisté už ochrany v zákonech jich se týkajících tím, že jim náleží výpovědi dlouhodobé na rozdíl od krátkodobých výpovědi zaměstnanců pracovních kategorií. Jelikož tedy na služební poměr žalovaného předpisů nařízení vlády ze dne 24. dubna 1919 čís. 223. sb. zák. a nař. nelze použítí, jsou vývody soudu první stolice na tyto předpisy připínané neodůvodněny, a jmenovitě nelze souhlasiti s tím, že by podle těchto předpisů a dle § 477. čís. 6. c. ř. s. měl býti pro žalobní nárok žalobcův pořad právní zatarasen. Plyne to ostatně i ze žalobního návrhu opřeneho o skutečnosti, jež jedině dle zákona o obchodních pomocnících ze dne 16. ledna 1910 čís. 20 ř. z. dlužno posuzovati. Slušelo tedy stížnosti vyhověti, usnesení v odpor brané změnití, a, jak se stalo, rozhodnouti.

Dovolací stížnosti žalovaného nejvyšší soud nevyhověl z těchto důvodů:

Činí-li § 1. nař. vlády republiky československé ze dne 24. dubna 1919 čís. 223 sb. zák. a nař. výpověď pracovní smlouvy, dle které zaměstnavatel poskytuje zaměstnanci na místo mzdy nebo její části bezplatný byt, závislou na svolení příslušného okresního soudu, a uvádí-li, třeba jen příkladmo jakožto zaměstnance, jichž nařízení se týká, domovníky, vrátné, topiče, kočí, tož vysvítá zřejmě již ze znění dotčeného ustanovení, že jeho ochrany účastni jsou jen zaměstnanci nižšího druhu, poněvadž jen smlouva s těmito uzavřená má povahu smlouvy pracovní, a jen ti berou mzdu za své práce, nikoliv však zaměstnanci druhu vyššího, jsouce k zaměstnavateli v poměru služebním a požívající služného za konané služby. Správnost tohoto výkladu vyplývá však i z patrného úmyslu zákonodávčova, chrániti hlavně zaměstnance hospodářsky slabé, jimž za nynější bytové nouze působí největší obtíže, najíti přístřeší, pozbyli-li nároku na dosavadní bezplatný byt. Poukaz stěžovatelův k § 1151. zák. obč., v němž prý úplata za konané služby nazývá se zcela všeobecně mzdou, jest nemístný, ježto § 1151. obč. zák. v novém znění (§ 150. III. novely) o mzdě vůbec již nemluví. Protože pak předpisy výše naznačeného nařízení

jsou rázu výjimečného, nelze jich ani obdobně užítí na zaměstnance vyššího druhu. Konečně nutno připomenouti, že, i kdyby ono nařízení se vztahovalo na žalovaného, nebylo by lze tvrditi, že pro podanou žalobu jest vyloučen pořad práva, když žalobce se nedomáhá zrušení služebního poměru vůči žalovanému, výpověď tedy není předmětem sporu, nýbrž pouze jeho předpokladem. Následkem toho mohla by i v případě naznačeném žaloba býti pouze zamítnuta z důvodu věcného, totiž proto, že se opírá o výpověď bez účinnou, a tudíž nemá podkladu právního. Z toho vyplývá, že dovolací rekurs jest bezdůvodný, pročez nebylo mu vyhověno.

Rozhodnutí nejvyššího soudu ze dne 31. prosince 1919, č. j. R-I. 504/19-1.

Dr. Stehlíček.

Totožnost nároku jest tu jen tehdy, uplatňuje-li se na základě téhož skutkového podkladu.

Ve skladišti dráhy vypukl oheň. Ohni přihlížel ze zvědavosti 12letý hoch X. a utrpěl explozí, při požáru povstalou, úraz. X. žaloval dráhu u zem. soudu v Praze na náhradu škody úrazem tím utrpěné, odůvodňuje nárok svůj zaviněním dráhy, pokud se týče jejích zřízenců. Se žalobou byl však právoplatně zamítnut, poněvadž zavinění dráhy nebylo prokázáno. Na to podal X. žalobu, domáhající se náhrady škody z téhož úrazu mu vzešlé, u krajského soudu v Mostě jako obchodního senátu, v jehož obvodu se úraz na dráze přihodil, a opřel nárok svůj o ustanovení § 1. zák. o ručení železnic tvrdě, že požár ve skladišti (explose), jest událostí v dopravě a poněvadž mu úraz touto explozí, tedy touto událostí v dopravě přivoděn byl, jest mu dráha povinna škodu jím vzniklou bez ohledu na své zavinění nahraditi.

Proti žalobě vznesla finanční prokuratura námitku rozhodnuté rozepře.

První soud námitku zamítl. Vrchní zemský soud uznal námitku oprávněnou a odmítl žalobu.

Nejvyšší soud dovolacímu rekursu žalobcovu vyhověl a obnovil usnesení stolice první.

Důvody: Zákonodárný důvod účinků pravomoci věcného rozhodnutí soudcovského spočívá v tom, aby právní záležitost, o které soud již jednou ve věci rozhodl, nebyla znova, ať tímž nebo jiným snad soudem, řešena.